

ЗАКОН «ПРО ОСВІТУ»

Матеріали виступу Демчака Р.Є. (жовтень, 2017 р.)

Реформа освітньої сфери

5 вересня 2017 року Верховна Рада України розпочала реформу освітньої сфери проголосувавши за **Закон «Про освіту»**.

25 вересня Закон підписано Президентом України. Документ, вступив в силу з **28 вересня**, за винятком ряду статей, згідно з перехідними положеннями.

Наприклад, навчання учнів за програмами 12-річної школи для початкової освіти розпочинається **1 вересня 2018 року**, для базової середньої освіти - **1 вересня 2022 року** і для профільного середньої освіти - **1 вересня 2027 року**.

Також, деякі статті Закону, як наприклад, про оплату праці педагогічних працівників, набувають чинності з **1 січня 2018 року** і регламентуються поетапним підвищенням до **2023 року**.

Реформа освітньої сфери

Принцип «гроші ходять за дитиною»
- держава підтримує здобуття ЗСО навіть у приватних навчальних закладах

Інклюзивна освіта - закладено реальні принципи функціонування

Врегулювання питання фінансування - освітня субвенція з державного бюджету передбачена для усіх закладів освіти, які забезпечують здобуття дітьми ЗСО

Розширення можливостей для оволодіння державною мовою

Спеціальні закони:

- ЗУ «Про дошкільну освіту»
- ЗУ «Про загальну середню освіту»
- ЗУ «Про позашкільну освіту»
- ЗУ «Про професійну (професійно-технічну) освіту»
- ЗУ «Про вищу освіту»

Рівний доступ до якісної освіти

Безоплатне здобуття повної загальної середньої **освіти**.

Держава гарантує **безоплатне забезпечення підручниками** учнів (у т.ч. електронними) та педагогічних працівників в рамках повної загальної середньої освіти.

Біженці мають рівне з громадянами України право на освіту.

Забезпечення гуртожитком та/або підвезенням до закладу освіти.

Пільговий проїзд учнів, вихованців та педагогічних працівників до місця навчання і додому.

Забезпечення безоплатним гарячим харчуванням дітей окремих категорій.

Мовою освітнього процесу в закладах освіти є **державна мова**.

Нацменшинам гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти **для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини**.

Корінним народам (кримські татари, гагаузи, караїми та кримчаки) гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти **для здобуття дошкільної і загальної середньої освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідного корінного народу**.

Рівні освіти

Право особи на освіту може реалізовуватися шляхом її здобуття на різних рівнях освіти.

Всього нараховується 10 рівнів освіти. Від дошкільної освіти, що відповідає нульовому рівню до наукового рівня вищої освіти, що відповідає десятому рівню.

Основні складники системи освіти:

- дошкільна освіта;
- повна загальна середня освіта;
- позашкільна освіта;
- спеціалізована освіта;
- професійна (професійно-технічна) освіта;
- фахова передвища освіта;
- вища освіта;
- освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта.

 Дошкільна освіта - діти старшого дошкільного віку обов'язково мають бути охоплені дошкільною освітою відповідно до стандарту дошкільної освіти.

Органи місцевого самоврядування створюють умови для здобуття дошкільної освіти.

Повна загальна середня освіта

Повна загальна середня освіта має три рівні:

1

2

3

4

4 роки

Молодша школа

якнайближче до місця проживання без жодних конкурсних відборів

5

6

7

8

9

5 років

Базова середня

гімназія чи опорна школа у сільській місцевості

10

11

12

3 роки

Старша профільна школа

ліцеї академічного або професійного спрямування

Здобуття профільної середньої освіти передбачає два спрямування:

- Академічне
- Професійне.

Нова структура школи

I. ПОЧАТКОВА ШКОЛА

1

2

3

4

4 роки

II. БАЗОВА СЕРЕДНЯ ШКОЛА (ГІМНАЗІЯ)

5

6

7

8

9

5 років

III. ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ШКОЛА

10

11

12

3 роки

Після кожного з рівнів буде проводитись **ДПА**, яка може бути у вигляді ЗНО.
За результатами учнів зараховують на інший рівень.

Після закінчення 4-го класу оцінювання слугуватиме **ЛИШЕ** для моніторингу успішності.

ВИДОВЖЕННЯ ТРИВАЛОСТІ НАВЧАННЯ - СТВОРЕННЯ ПОВНОЦІННОЇ СТАРШОЇ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

3-річна старша профільна школа - здобуття повної загальної середньої освіти триватиме 12 років. Діти, які підуть у перший клас 1 вересня 2018 року, навчатимуться 12 років.

Профілізація - учень матиме можливість самостійно обирати предмети та конструювати навчальний план (до 50% предметів на вибір)

3-річний бакалаврат - створення повноцінної старшої профільної школи дозволить скоротити бакалаврські програми до 3-х років за більшістю спеціальностей

ВИЗНАЧЕНО КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ МАЄ ОВОЛОДІТИ УЧЕНЬ

Ядро знань та професійних вмінь (HARD SKILLS)

ТІ, ЩО ЗАРАЗ Є В ШКОЛІ

- спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами
- математична компетентність
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій
- інформаційно-комунікаційна компетентність

Ключові компетентності учня

Формування рис характеру, різних способів мислення та соціальної поведінки (SOFT SKILLS)

ТІ, ЩО ДОДАДУТЬСЯ

- навчання впродовж життя
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей
- підприємливість та фінансова грамотність
- культурна компетентність
- екологічна компетентність
- інноваційність

Ключові компетентності на розвиток яких направлена загальна середня освіта

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ

критичне та системне мислення

здатність співпрацювати з іншими людьми

приймати рішення

оцінювати ризики

вміння конструктивно керувати емоціями

ініціативність

читання з розумінням

уміння висловлювати власну думку усно і письмово

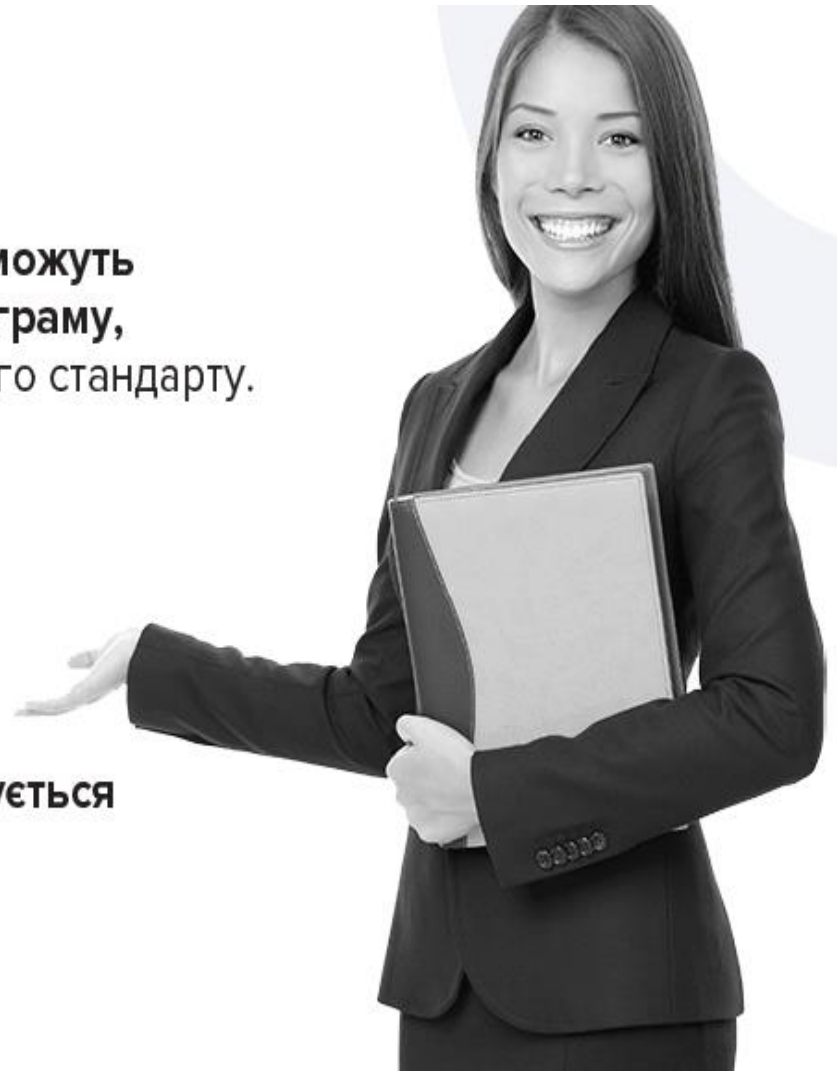
здатність логічно обґрунтовувати позицію

творчість

розв'язувати проблеми

ПЕДАГОГІЧНА СВОБОДА

- Шкільний вчитель та вихователь ДНЗ можуть **САМОСТІЙНО** розробляти освітню програму, на основі розробленого МОН державного стандарту.
- Освітня програма схвалюватиметься педагогічною радою закладу та затверджуватиметься його керівником, без погодження з МОН
- План роботи закладів освіти затверджується керівником закладу та не потребує погодження з управлінням освіти

Територіальна доступність повної загальної середньої освіти

Початкова та середня освіта здобувається учнем у закладі (або філії школи) найбільш наближеному до його місця проживання.

Вводяться нові поняття:

- **Освітній округ** – це **сукупність закладів освіти** (їхніх філій), у тому числі закладів позашкільної освіти, закладів культури, фізичної культури і спорту, **що забезпечують доступність освіти** для осіб, які проживають **на відповідній території**.

- **Опорний заклад освіти** – це заклад **загальної середньої освіти**, що має зручне розташування для підвезення дітей з інших населених пунктів та який забезпечує на належному рівні **здобуття профільної освіти**.

Територіальна доступність повної загальної середньої освіти

- **Філія закладу освіти** - це територіально відокремлений структурний підрозділ, що **не має статусу юридичної особи** та **діє на підставі положення**, затвердженого засновником відповідного закладу освіти.

Органи місцевого самоврядування різних адміністративно-територіальних одиниць мають право прийняти **спільне рішення** про організацію здобуття початкової, базової та профільної середньої освіти в закладі освіти (його філії) та забезпечення підвезення здобувачів освіти до нього і у зворотному напрямку.

УПРАВЛІНСЬКА АВТОНОМІЯ

- Керівника закладу освіти призначає на посаду та звільняє з посади засновник або уповноважений ним орган.
- Всіх працівників закладу призначає та звільняє виключно його керівник.

ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ

(право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень)

- Заклад освіти може діяти в одному з таких статусів:
  - бюджетна установа,
  - неприбутковий заклад освіти,
  - прибутковий заклад освіти.
- Порядок діловодства і бухгалтерського обліку в закладі освіти визначає керівник відповідно до законодавства. За рішенням керівника закладу бухгалтерський облік може здійснюватися самостійно закладом освіти або через централізовану бухгалтерію
- Дозволяється залучення додаткових джерел фінансування.

Новації для закладів освіти

Засновником закладу освіти можуть бути: орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти.

Заклади освіти можуть діяти як:

- державний,
- комунальний,
- приватний,
- корпоративний.

Викладацька діяльність може провадитись **самозайнятою особою**.

Фізична особа підприємець (ФОП) може мати права та обов'язки закладу освіти, якщо основним його видом діяльності є освітня діяльність.

Засновник може делегувати свої **повноваження** органу управління закладу освіти та/або **наглядовій (піклувальній) раді**.

Громадське самоврядування в закладах освіти.

Органи місцевого самоврядування

Основні функції місцевого самоврядування (районні, ОТГ, міські):

- Відповідають за реалізацію державної політики в сфері освіти на рівні загальної середньої освіти;
- Планують та забезпечують розвиток мережі закладів профільної середньої освіти академічного спрямування (міські ради міст з населенням менше 50 тисяч - за погодженням з обласною радою);
- Забезпечують та фінансують підвезення учнів і педагогічних працівників до закладів початкової та базової середньої освіти і у зворотному напрямку;
- Ведуть облік дітей дошкільного та шкільного віку;

Сільські та селищні ради:

- Відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти та забезпечують доступність дошкільної та початкової освіти.
- Мають право засновувати заклади освіти, реорганізовувати і ліквідувати їх;

Система забезпечення якості освіти

Система зовнішнього забезпечення якості освіти може включати:

- ✓ Ліцензування освітньої діяльності.
- ✓ Акредитація освітніх програм (є добровільною та проводиться за ініціативою закладу освіти).
- ✓ Інституційний аудит (проводиться у позаплановому порядку у разі низької якості освітньої діяльності).
- ✓ Зовнішнє незалежне оцінювання.
- ✓ Громадська акредитація закладів освіти (проводять фахові громадські об'єднання).
- ✓ Атестація педагогічних працівників.

НОВІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

- ✓ Підвищення кваліфікації для педагога не менше 150 годин впродовж 5 років
- ✓ Педагог самостійно планує та визначає кількість годин для щорічного підвищення кваліфікації
- ✓ Оплата підвищення кваліфікації з державного та/або місцевих бюджетів
- ✓ Кошти отримує заклад освіти і розподіляє за рішенням педагогічної ради між суб'єктами, які будуть забезпечувати підвищення кваліфікації
- ✓ Кожен педагог самостійно визначає місце підвищення кваліфікації (інститут післядипломної освіти, заклад освіти, інший суб'єкт освітньої діяльності, фізична особа (наприклад, видатний, заслужений вчитель, майстер, інша видатна особистість тощо).
- ✓ Запроваджується зовнішня незалежна сертифікація вчителів – щомісячна доплата - 20 % посадового окладу протягом 3 років чинності сертифікату

Види форм освіти

Формалізовано форми здобуття освіти:

- очна,
- заочна,
- дистанційна,
- мережева,
- сімейна (домашня),
- екстернатна,
- педагогічний патронаж,
- на робочому місці (на виробництві),
- дуальна

Види освіти:

- формальна
- неформальна
- інформальна

З'являється можливість визнавати в межах формальної освіти результатів навчання, здобутих в рамках неформальної чи інформальної освіти

Новації для учасників освітнього процесу

Здобувачі освіти мають право на індивідуальний вільний вибір видів, форм **і темпу здобуття** освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності.

Батьки здобувачів освіти мають право:

- обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми;
- брати участь у громадському самоврядуванні закладу освіти.

Новації для учасників освітнього процесу

Педагогічні працівники мають право на:

- Впровадження авторських навчальних програм, проектів, методик тощо;
- Індивідуальну освітню діяльність за межами навчального закладу;
- Творчу відпустку строком до 1 року та подовжену оплачувану відпустку;
- Забезпечення житлом у першочерговому порядку або забезпечення службовим житлом;
- Пільгові кредити;
- Участь у роботі колегіальних органів управління закладу освіти.

Державні гарантії педагогічним працівникам:

- Оплату підвищення кваліфікації;
- Виплату однієї додаткової посадової ставки в рік за сумлінну працю, зразкове виконання покладених на них обов'язків;
- Виплату на оздоровлення у розмірі місячної посадової ставки;
- Педагогам, які працюють у сільській місцевості і селищах міського типу, надається безоплатне користування житлом із пільговим опаленням і освітленням у межах встановлених норм.
- Зазначені працівники також мають право на безоплатне одержання у власність земельної ділянки.

Оплата праці

- **Посадова ставка** педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії встановлюється **в розмірі чотирьох прожиткових мінімумів** (з 1 січня 2018 р. поетапно до 2023 р.).
- Посадова ставка педагогічного працівника **кожної наступної кваліфікаційної категорії підвищується не менше ніж на 10%**.
- **Засновник приватного закладу має право встановлювати інші розміри і умови оплати праці**, винагороди та допомоги.
- Щомісячні **надбавки за вислугу років** встановлено у розмірі:
  - ✓ понад 3 роки – 10%;
  - ✓ понад 10 років – 20%;
  - ✓ понад 20 років – 30% посадової ставки.
- **Після проходження сертифікації щомісячна доплата 20%** посадової ставки (з 1 січня 2019 р.).
- **Заклад освіти має право** за рахунок власних надходжень та інших джерел, **встановлювати працівникам доплати, надбавки, премії та ін.**

Фінансування системи освіти

Джерела фінансування освіти:

✓ Дошкільної та позашкільна освіта	Місцевий бюджет та/або державний
✓ Повна загальна середня освіта	Державний бюджет та ін. джерела.
✓ Професійна (професійно-технічної) та фахова передвища освіта	
✓ Вища і післядипломна освіта. В тому числі підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників	Державний бюджет, місцевий бюджет. Обсяг коштів на підвищення кваліфікації не може бути меншим 2% фонду заробітної плати цих працівників.
✓ Освіта осіб з особливими освітніми потребами	Державний та/або місцевий бюджет

З 1 січня 2019 року держава здійснюватиме фінансування здобуття загальної середньої освіти **у приватному або корпоративному закладі освіти**, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів шляхом передачі такому закладу освіти цільового обсягу коштів у розмірі фінансового нормативу.

Держава забезпечує асигнування на освіту в розмірі не менше ніж 7% ВВП.

Фінансування системи освіти

Джерелами додаткового фінансування суб'єктів освітньої діяльності можуть бути:

- ✓ плата за надання освітніх та інших послуг відповідно до укладених договорів;
- ✓ доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;
- ✓ гранти вітчизняних і міжнародних організацій;
- ✓ добровільні внески у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержаних від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб;
- ✓ майно закладів освіти, до яких належать земельні ділянки, службове житло тощо.

Кошти, отримані від використання вивільнених приміщень ліквідованих державних та комунальних закладів освіти, використовуються виключно на освітні потреби.

Вибори керівника навчального закладу

Вимоги до керівника: громадянин України, вища освіта ступеня не нижче магістра, стаж педагогічної роботи не менше 3 років

Призначається на посаду та звільняється з посади рішенням засновника.

Призначення на посаду відбувається за результатами конкурсного відбору строком **на 6 років** на підставі рішення конкурсної комісії.

Максимальний період: 2 терміни.

Піклувальна рада або орган самоврядування закладу загальної середньої освіти може ініціювати дострокове звільнення керівника закладу.

Національне агентство кваліфікацій

Національне агентство кваліфікацій створюється Кабінетом Міністрів України.

Основні функції:

- Забезпечує прогнозування потреб ринку праці у кваліфікаціях;
- Бере участь у розробленні стандартів освіти.

Головна мета – практична спрямованість освіти.

Після завершення навчання, документи про освіту (середню, професійну (професійно-технічну), фахову передвищу та вищу освіту) – вноситься до **Єдиного державного реєстру документів про освіту**.

Інфраструктура освіти

У системі освіти діє **Єдина державна електронна база** з питань освіти обов'язковими складовими якої є:

- Реєстр суб'єктів освітньої діяльності,
- Реєстр документів про освіту,
- Реєстр сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання
- Реєстр студентських (учнівських) квитків.

Управління та контроль у сфері освіти

- ✓ **Державний нагляд (контроль)** у сфері освіти здійснюється центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальними органами.
- ✓ Протягом найближчих 6 місяців на основі Державної інспекції навчальних закладів України буде створено **Державну службу якості освіти та її територіальні органи**.
- ✓ **Громадське самоврядування** реалізується у закладах освіти, на місцевому (територіальному) рівні та національному (всеукраїнському).
- ✓ **Державно-громадське управління у сфері освіти**.
- ✓ **Громадський нагляд** (закладі освіти може проводитися з дозволу керівника).

Управління та контроль у сфері освіти

- ✓ **Інститут освітнього омбудсмена** (на омбудсмена покладається виконання завдань щодо захисту прав у сфері освіти):
  - Розглядає скарги та перевіряє факти поданих здобувачами освіти, їхніми батьками, а також педагогічними працівниками.
  - Повідомляє правоохоронні органи щодо виявлених фактів порушення законодавства;
  - Представляє інтереси у суді.

- ✓ **Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО)** – постійно діючий колегіальний орган у сфері забезпечення якості вищої освіти:
  - Погоджує розроблені МОН стандарти стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю;
  - Приймає рішення про акредитацію чи відмову освітніх програм;
  - Бере участь у формуванні показників державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою з урахуванням прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці.

Державно-приватне партнерство

Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки **здійснюється на основі договорів** між органами державної влади та приватними партнерами.

Державно-приватне партнерство може передбачати:

- спільне фінансування закладів освіти, а також юридичних і фізичних осіб, які провадять освітню діяльність;
- здійснення заходів щодо соціального захисту та поліпшення житлових умов працівників системи освіти та здобувачів освіти.

Безкоштовне навчання для шкіл

THE EUROPEAN
WERGELAND
CENTRE

Європейський центр ім. Вергеланда у співпраці з Міністерством освіти і науки України та Радою Європи проводять набір на навчання по **Всеукраїнській програмі освіти “Демократична школа”**.

Програма фінансується МЗС Норвегії.

Спрямування навчальної програми:

- Реформа навчального закладу та шкільна автономія;
- Як створити інклюзивне й безпечне навчальне середовище у школі;
- Виховання спрямоване на розвиток ключових компетентностей учнів.

Більше інформації можна дізнатись у координаторів Програми:

Андрій Донець (050) 255-46-35
Христина Чушак (073) 123-39-89

Дякую за увагу!